

บทความปริทรรศน์หนังสือ :
“รัฐศาสตร์” ของ จักร์ พันธุ์ชูเพชร

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ*
Kittisak Jermsttiparsert

* อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

รัฐศาสตร์

ในบรรดาดำราเรียนทางรัฐศาสตร์ ซึ่งปรากฏเพื่อใช้อ้างอิงเอาความหมายทางวิชาการอย่างแพร่หลายในแวดวงนักเรียนรัฐศาสตร์นั้น ดำราที่ชื่อว่า “รัฐศาสตร์” ของ รศ.ดร. จักษ์ พันธุ์ชูเพชร ถือเป็นหนึ่งเล่มที่ปรากฏอยู่ในระบบแห่งความรู้ทางรัฐศาสตร์มาอย่างยาวนาน เนื่องด้วยตำราเล่มนี้มีการจัดพิมพ์ต่อเนื่องออกมาเป็นจำนวนกว่า 20,000 เล่มนับตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2541 จนถึงครั้งล่าสุดปัจจุบันซึ่งเป็นครั้งที่ 9 ในปี พ.ศ. 2557 นัยยะของจำนวนการจัดพิมพ์อาจแปลความหมายได้สองประการคือ ประการแรกหากถือเอาจำนวนเล่มจัดพิมพ์มาเป็นเกณฑ์วัด คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตำราเรียนเล่มนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในกลุ่มผู้อ่าน และประการที่สองหากพินิจวินิจฉัยในเชิงสังคมวิทยา ผ่านระยะเวลาที่ยาวนานถึงกว่า 16 ปีในแวดวงวิชาการ ย่อมไม่อาจปฏิเสธได้เช่นเดียวกันว่าตำราของท่านอาจารย์จักษ์ได้ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในระบบแห่งการประกอบสร้างความหมายและความเข้าใจบางประการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของ “วาทกรรมประชาธิปไตยแบบไทยๆ”

หนังสือเล่มนี้เป็นงานพิมพ์ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ด้วยกระดาษขนาดมสยตาจำนวน 356 หน้า เนื้อหาจำแนกออกเป็น 12 บท ประกอบด้วย

- 1) ความหมายและขอบข่ายของรัฐศาสตร์
- 2) พัฒนาการของรัฐศาสตร์
- 3) รัฐ
- 4) รูปแบบการปกครอง
- 5) อุดมการณ์ทางการเมือง
- 6) ประชาธิปไตย

- 7) คอมมิวนิสต์
- 8) การมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 9) การพัฒนาทางการเมือง
- 10) สถาบันทางการเมือง
- 11) รัฐประศาสนศาสตร์
- 12) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

แต่ละบทจำแนกแยกแยะรายละเอียดตามหัวข้อความคิดอย่างชัดเจนครบถ้วน คงเป็นเพราะผู้เขียน ทำงานทางความคิดมาอย่างหนักจนเกิดการตกตะกอน เป็นถ้อยความที่รวบรัดซึ่งมีความเป็นเหตุเป็นผลอันปรากฏตามทัศนะที่นำเสนอ อีกทั้งเมื่อพิจารณาตำราอ้างอิงในบรรณานุกรมท้ายเล่มก็ประจักษ์ว่าส่วนใหญ่เป็นตำราทางรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีคุณค่าคุณูปการอย่างมากในยุคก่อร่างรูปแบบและวิธีการศึกษารัฐศาสตร์ของไทย ดังนั้นสิ่งที่ยากกว่าการอ่านเพื่อเพิ่มทัศนวิสัยในทางวิชาการก็คือการอ่านเพื่อทำความเข้าใจให้ถึงทัศนะที่ลึกซึ้ง ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องมีภูมิรู้พื้นฐานทางรัฐศาสตร์ในระดับดีเพราะไม่เช่นนั้นอาจเกิดอาการ “เบลอ” จนจับต้นชนปลายไม่ถูกถึงกระทั่งไม่อาจจะจับประเด็นที่ได้ ดังเช่นที่ผู้เขียนได้เสนอทัศนะไว้อย่างแยบคายในเรื่อง “หลักเสรีภาพ” ในหน้า 142 ไว้ว่า

“...เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยหมายถึงเสรีภาพต่อการกระทำหรืองดเว้นการกระทำที่ได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น การกำหนดสิทธิตามกฎหมาย ถือได้ว่าผ่านกระบวนการยอมรับจากประชาชนทางอ้อม คือ ผ่านทางผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เข้ามาทำหน้าที่ออกกฎหมายตามวิถีทางประชาธิปไตย เสรีภาพจึงต้องมีข้อจำกัดหรือขอบเขตอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคม โดยข้อจำกัดเหล่านั้นจะต้องทำ

ให้เกิดเสรีภาพยิ่งขึ้นในลักษณะของ “ข้อจำกัดของเสรีภาพทำให้เกิดเสรีภาพมากกว่าเสรีภาพที่ไม่มีข้อจำกัด” ขอบเขตของเสรีภาพจึงเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้บุคคลในสังคมสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างถูกต้องและชอบธรรม...”

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

จักษ์ พันธุ์ชูเพชร. 2557. รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : บริษัทมายด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.